

S. Bilotsky, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FORMATION OF THE ECOLOGICAL VIEW ON ENERGY UNDER INTERNATIONAL LAW

The paper investigates a new approach to energy within the contemporary international law. This approach is based on the concept of sustainable development, economical approach to energy resources, renewable energy and energy efficiency. It was found that the regulation under this set of rules is conducted by means of advisory and legally binding international instruments. The number of its participants is wider than the subjects of international law and includes a number of destinators of international law, such as international non-governmental organizations and multinational corporations.

Keywords: Energy in international law, international environmental law, sustainable development, environmentally focused energy.

УДК 34.1

В. Власюк, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДЕЯКІ ОСНОВИ "ОБОВ'ЯЗКУ ЗАХИСТИТИ" В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Стаття присвячена актуальній проблемі визначення концепції "Обов'язок захистити" в сучасному міжнародному праві, а також правомірності застосування сили в її рамках. Автор статті пропонує переклад терміну "Responsibility to Protect" на українську мову, аналізує основи цієї концепції та наводить основні доктринальні погляди щодо її юридичної природи. Слід також зауважити, що події в Донбасі значною мірою потребують дослідження питання правомірності застосування сили не тільки з точки зору агресії, але й гуманітарної інтервенції / "Обов'язку захистити".

Ключові слова: мир та безпека, права людини, суверенітет, обов'язок захистити, гуманітарна інтервенція, застосування сили.

Актуальність теми дослідження: У 2008 році, під час збройного конфлікту з Грузією, Російська Федерація пояснювала застосування сили потребою захистити населення Абхазії та Південної Осетії. Зазначалося, що Росія зробить все можливе, щоб врятувати жінок, осіб літнього віку та дітей, всіх громадян Росії, Грузії та України та інших іноземців, що знаходяться в даному регіоні. Повідомлялося, що застосування сили матиме місце лише відповідно до статті 51 Статуту ООН з метою реалізації права РФ на самооборону [1]. Москва, крім цього, звинуватила Грузію в геноциді проти населення та зазначила, що вважають за потрібне запобігти гуманітарній катастрофі та врятувати тих, щодо кого "вважають себе відповідальними" [2]. Звинувачення в геноциді базувалися на нібито "винищенні етнічних груп", втім, залишилися малообґрунтованими [3]. Крім цього, цей "геноцидний" аргумент було покладено в основу наступного визнання Абхазії та Осетії незалежними державами [4; 157].

Більше того, пояснюючи збройний конфлікт у Грузії, пан Лавров прямо вказав на застосування Росією концепції "Обов'язок захистити" [5]. У відповідь на це, Грузія потім зробить заяву про "цинічне зловживання принципів "ОЗ" [6], з чим важко не погодитися.

Андерс Фог Расмуссен заявив, що інтервенція НАТО в Лівію уособлює зусилля, спрямовані на реалізацію "Обов'язку захистити", та натякнув на "моральну відповідальність бути готовим відповісти на подібні виклики у майбутньому" [7].

Останнім часом неабиякої актуальності набули події в Україні, пов'язані з дестабілізацією внутрішньополітичної ситуації через вплив зовнішніх чинників. Деякі з них мають ознаки втручання у внутрішні справи держави, відтак порушення її суверенітету. Водночас, такі дії коментуються, пояснюються з метою в тому числі їх виправдання шляхом застосування положень "Обов'язку захистити". Зокрема, у заяві від 2 березня 2014 року Володимир Путін в розмові з Президентом США Бараком Обамою наголосив, що в Україні існує реальна загроза для життя та здоров'я громадян РФ. Президент підкреслив, що в разі наступного поширення насилля на східні регіони та Крим Росія залишає за собою право захистити свої інтереси та російськомовне населення, що там проживає [8].

Аналіз останніх публікацій. Головними дослідниками цього напряму є Гарет Еванс, Томас Франк, Кріс-

тіна Грей, Роберт Кіохан, Анна Орфорд, Джеймс Паттісон, Фернандо Тесон, Томас Вайс, Саймон Честерман, Айдан Хеїр та багато інших. Серед вітчизняних вчених слід виділити пана В.І. Мотилю зі Львівського національного університету ім. Франка, а також Христову Г.О., Пастухову Л.В., Шуміленку А.П. Погоджуся з Пастуховою Л.В., що "неочікувано ця доктрина, яка була цікава вітчизняним фахівцям під кутом зору поглиблення знань у сфері міжнародного права, набула практичної значущості для України у світлі подій 2014 року" [9; 497-511].

Постановка задачі. Завданням цієї статті є, перш за все, подання основ поняття "Обов'язок захистити" та окреслення сучасних тенденцій цього інституту. Крім цього, важливо проаналізувати можливість застосування сили в рамках "Обов'язку захистити" в контексті останніх подій в Криму та на Донбасі.

Результати дослідження автора. Досліджуючи це поняття, вважаю, що серед вітчизняних вчених немає єдності стосовно перекладу англійського терміну 'Responsibility to Protect'. Так, Пастухова Л.В. та Шуміленко А.П. пропонують перекладати його як "відповідальність за захист" [10;158-172], Назаренко О. – також "відповідальність за захист" [11;160-167], а Христова Г.– "зобов'язання щодо захисту" [9;497].

Буквальним еквівалентом в українській мові, вочевидь, є "Відповідальність за захист", однак є аргументовані сумніви щодо доцільності його використання, адже концепція "RtoP" передбачає здійснення активних дій, спрямованих на усунення порушень прав людини. Також звертаю увагу, що Христова Г. перекладає "Responsibility to Prevent" як "Обов'язок запобігати", а "Responsibility to rebuild" як "Обов'язок відновлювати" [9;498].

Водночас, для україномовного юриста звичним є сприйняття відповідальності як настання негативних наслідків внаслідок вчинення правопорушення. У теорії права дається таке визначення "відповідальності": "Передбачені законом вид і міра обов'язку правопорушника потерпати примусового державно-владного позбавлення благ особистого, організаційного і майнового характеру у правовідносинах, що виникають між ним і державою із факту правопорушення" [12;642]. У теорії права міжнародного читаємо, що міжнародно-правова відповідальність супроводжується настанням негативних для правопорушника наслідків у вигляді обтяжень майнового та немайнового характеру [13;259]. Як ми бачимо, під

відповідальністю розуміються певні негативні наслідки для правопорушника.

Відтак, на перший погляд доцільнішим видається використання терміну "Обов'язок захистити" як такий, що повною мірою відображає саме позитивність зобов'язання держави (держав) діяти у передбачених цієї концепцією випадках, а не її відповідальність і, таким чином, настання для неї негативних наслідків.

Якщо ж звернутися до мовного тлумачення, то варто проаналізувати наступні можливі значення слова 'Responsibility':

- відповідальність, обов'язок, зобов'язання, надійність, платоспроможність [14];
- the obligation to answer for an act done, and to repair any injury it may have caused (переклад: "Обов'язок відповідати за скоєне, і відшкодувати можливо завдані збитки") [15]; a particular burden of obligation upon one who is responsible: the responsibilities of authority; the state or fact of being responsible, answerable, or accountable for something within one's power, control, or management (переклад: "Покладення зобов'язання на відповідальну особу: відповідальність влади, факт наявності такої відповідальності за щось, що знаходиться під контролем чи управлінням" [16].

Як буде показано нижче, ідея саме зобов'язання діяти переслідує термін 'Responsibility to Protect'. Відтак, логічним та виправданим є переклад цього поняття як "Обов'язок захистити", що пропонується до загального використання усіма вітчизняними дослідниками.

Основи "Обов'язку захистити", безумовно, мають певне філософське обґрунтування. Адже сутність "ОЗ" – втручання інших у внутрішні справи, яке вочевидь мусить спиратися не тільки на категорії права. Розробники основних положень "ОЗ" в тій чи іншій мірі спиралися на питання підвищення стандартів захисту прав людини. Водночас слушною є думка Саймона Честермана [Simon Chesterman] про небезпеку відступу від міжнародного права та звернення до більш суб'єктивних регуляторів [17;236].

Вірною є думка Едварда Лака: "Міжнародна спільно-та не може – та й не повинна – замінювати державу у всіх чи навіть більшості випадків. Натомість, її завданням має стати нагадування лідерам держав про необхідність дотримання відповідних зобов'язань та відповідальність за це" [18;42].

Для з'ясування основ "ОЗ", слід звернутися до першоджерела – Доповіді щодо відповідальності за захист [20], у якій вперше було запроваджено термін "Обов'язку захистити". Створена за активного сприяння Уряду Канади та тоді Генерального Секретаря ООН Кофі Анана, Комісію очолював колишній Міністр закордонних справ Австралії Гарет Еванс [Gareth Evans]. Також у її роботі брали участь провідні політики, науковці США та Великобританії. У зазначеній доповіді (далі – Доповідь) центральною думкою була про обов'язок держави забезпечувати права власних громадян. У разі неможливості чи небажання виконати це зобов'язання, як-от у випадку масових убивств, суверенітет такої держави тимчасово припиняється, і обов'язок захистити громадян передається на світове співтовариство [20;19]. Супутнім терміном та неодмінною складовою концепції "ОЗ" є гуманітарна інтервенція, що передбачає застосування сили (в тій чи іншій формі). Що важливо, як покаже історія, гуманітарна інтервенція здатна набувати різноманітних форм та здійснюватися під різними приводами.

У 2004 році, з ініціативи Генерального секретаря ООН Кофі Анана було створено Групу високого рівня з питань загроз, викликів і змін [the High-level Panel on Threats, Challenges and Change]. Зокрема, вона опра-

цювала і деякі розробки Комісії та підготувала доповідь "Безпечніший світ: спільна відповідальність" [21].

У доповіді "Для більшої свободи: до розвитку, безпеки та прав для всіх" [In larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All] Кофі Анан наголошував на активному використанні дипломатичних засобів для попередження та розв'язання міжнародних конфліктів [22].

Низка подій після першої публікації Доповіді, неодноразові її обговорення на різних форумах логічно завершилося включенням "ОЗ" до Підсумкового документу Світового саміту у 2005 році. Положення щодо "Обов'язку захистити" були викладені в 138 та 139 параграфів згаданого документу, які слід процитувати повністю:

"138. Кожна держава несе обов'язок з захисту власного населення від міжнародних злочинів.

139. Міжнародна спільнота, через Організацію Об'єднаних Націй, також несе відповідальність за вжиття належних дипломатичних, гуманітарних та інших мирних заходів відповідно до глави 6 та глави 8 Статуту ООН, щоб допомогти захистити населення від геноциду, воєнних злочинів, етнічних чисток та злочинів проти людяності. У цьому зв'язку, ми готові діяти колективно, вчасно та рішуче, через РБ ООН та згідно зі Статутом ООН, включаючи главу 7, щодо окремих випадків та у співпраці з регіональними організаціями, якщо мирні засоби виявляються недостатніми, а зусилля захистити власне населення від геноциду, воєнних злочинів, етнічних чисток та злочинів проти людяності на національному рівні очевидно зазнають неуспіху" [23].

У 2009 році Генеральний Секретар ООН представив доповідь "Імплементация обов'язку захистити" [24], що була винесена на дебатування на ГА ООН. У ній, на тлі красномовної риторики на кшталт про "Опори 'Обов'язку захистити'", містяться заклики приєднатися до міжнародно-правових угод щодо захисту прав людини та погодитися на юрисдикцію Міжнародного кримінального суду задля посилення особистої кримінальної відповідальності. Що важливіше, знову (після зникнення на вищезгаданому етапі) з'являється риторика щодо "вчасних і рішучих дій", що може свідчити про невідступність від цих, безумовно, важливих речей (пункт 22 доповіді). Зазначену доповідь було вирішено взяти до уваги, а також "продовжувати розвивати концепцію ОЗ" [25]. Крім цього, було названо три опори "ОЗ":

- (1) захист громадян держави (власне, обов'язок захистити)
- (2) міжнародна допомога (обов'язок відновити) та
- (3) вчасне й рішуче реагування (обов'язок дати відсіч).

У той же час, основними принципами "ОЗ" є відповідальність держави за населення як похідна суверенітету та перевага міжнародної відповідальності діяти перед суверенітетом держави у разі неспроможності останньої виконати перший принцип [25]. Таким чином, можна припустити, що, не заперечуючи суверенності держави та не принижуючи сутність прав людини, висловлюється думка, аналогом якої у теорії цивільного права є "власність зобов'язує". Підкреслюю, що така аналогія радше наводиться заради певного уяочення філософії "ОЗ" і, звісно, не може розглядатися як серйозна наукова гіпотеза. Крім цього, було б неправильно пояснювати сутність міжнародно-правового інституту категорією національного права.

З іншого боку, чимало науковців "зазіхають" на державний суверенітет, висловлюючи позиції іншого гатунку. Так, необхідно зазначити, що багатьма вченими ставиться під сумнів абсолютність державного суверенітету щодо безсумнівно абсолютних прав людини: у випадку грубого порушення останніх, перший поступа-

ється. Однак, цим ставиться під загрозу багатовікова традиція суверенності держави. У сучасному світі деякі найліберальніші течії заперечують суверенітет взагалі. Проте правильною видається думка, що суверенітет повинен у певній формі зберігатися, оскільки забезпечує належний порядок у міжнародних відносинах та здатний, як не парадоксально, забезпечувати дотримання прав людини [26;244]. Такої ж думки дотримується Елен Руї Фабрі, зазначаючи, що "торпедування" державного суверенітету неминуче вдарить по правам людини [27;35]. Гарет Еванс, якого ми уже згадували, вважає, що сфера захисту прав людини більше не розглядається як внутрішня справа кожної суверенної держави. Масові вбивства є турботою всієї світової спільноти, вони не можуть бути ігноровані останньою, окремі держави не мають права на вбивства [28;217]. Втім, до питання суверенітету як відповідальності я ще повернуся нижче.

Отже, розглядаючи концепцію "Обов'язок захистити", зазначу, що в її основі лежить заперечення права держави на будь-яку поведінку на своїй території в сенсі недопустимості грубих порушень прав людини. Нижче розглянемо елементи, спрямовані на реалізацію такої позиції.

Основними елементами "Обов'язку захистити" є уже згадана тріада обов'язків, що покладаються на кожну державу: попередити, діяти та відновити [19]. Держави зобов'язані переконатися, що були спроби врегулювати напружені ситуації на національному рівні, або реалізувався так званий "обов'язок запобігти", що включає раннє попередження та аналізування ситуації [9]. Останнє – "обов'язок відновити" – покладається на державу-інтервента (чи групу таких держав) [26;40].

Найскладніший елемент, що породжує основні суперечки – другий, щодо обов'язку діяти. Центральною його складовою є гуманітарна інтервенція, суперечлива сама по собі. Як уже зазначалося, гуманітарна інтервенція посприяла виникненню "ОЗ". Її можна визначити як застосування (чи погроза застосування) сили однією державою або групою держав щодо території іншої держави-"цілі" у випадку масових, грубих та систематичних порушень фундаментальних прав осіб, які знаходяться на території цієї держави-"цілі", ефективний уряд якої не здатний чи не бажає захистити цих осіб і не давав згоди на втручання, з метою усунення таких порушень. І, водночас, не можна не погодитися з більшістю науковців про невизначеність гуманітарної інтервенції в сенсі її легальності у міжнародному праві. Добре обґрунтованим вбачається, зокрема, висновок українського дослідника пана Мотиля про нелегальність гуманітарної інтервенції [29].

Щодо юридичної природи зобов'язань, що випливають з "Обов'язку захистити", слід зазначити основні підходи, систематизовані у дослідженні Пастухової Л.В. та Шуміленка А.П. [10;]:

- (1) Зобов'язання політичного характеру;
 - (2) Як частина м'якого права;
 - (3) Як відображення окремих основних принципів міжнародного права;
 - (4) Як зобов'язання запобігати найбільш серйозним міжнародним злочинам;
 - (5) Як юридична норма, що формується [emerging norm];
 - (6) Як сформована звичаєва норма міжнародного права;
 - (7) Як нова юридична норма.
- Безумовно, вказаний перелік не є абсолютним та потребує глибшого аналізування.

На думку А. Беллами, "ОЗ" зазвичай сприймається як доктрина, концепція [30;19]. Водночас, він же спра-

ведливо зазначає, що мова Підсумкового документу описує "ОЗ" як щось більше, ніж доктрину, – навіть як принцип. У той же час, у доповіді "Безпечніший світ: ..." застосовується поняття "принципу, що виникає" [21]. Щодо сприйняття "ОЗ" як норми в міжнародному праві, такі думки висловлюються лише окремими науковцями. Підкреслю, що принцип, а надто норма у міжнародному праві повинні характеризуватися згодою його суб'єктів [13;106-7]. З урахуванням цього, А. Беллами визначає "Обов'язок захистити" як доктрина, концепція до 2005 року (прийняття Підсумкового документу), і як принцип – після. Однак, дозволю собі не погодитися з запропонованим підходом, адже всупереч висловленої ним думки про погодження державами змісту "ОЗ" у 2005 році, вже у році 2008 Росія невдало спробує застосувати "ОЗ" для виправдання збройного втручання до Грузії. Як показують події в Україні 2014 року, сприйняття "ОЗ" державами західними і Росією, постійним членом РБ ООН, має достатньо відмінностей, щоб "підвищувати" концепцію до принципу.

Крім цього, належність "ОЗ" до принципів міжнародного права заперечує і Айдан Хейр, водночас вбачаючи в цьому перевагу [31;52].

Вбачається вірною думка щодо двох груп зобов'язань в рамках "Обов'язку захистити": зобов'язання держав захищати власне населення та зобов'язання міжнародного співтовариства вживати заходів для відвернення чи припинення гуманітарних катастроф. Виходячи з такого поділу, зобов'язання першої групи уже є частиною міжнародного права, хоч і не в рамках "Обов'язку захистити" [21].

Також не можна не сказати, що "ОЗ" є неконвенційним поняттям, а його основи не закріплені в юридично обов'язкових міжнародно-правових документах. Власне, "ОЗ" нині існує у вигляді систематизації (за змістом) низки сучасних і визнаних багатьма державами принципів щодо недопущення гуманітарних катастроф на кшталт геноциду чи етнічних чисток, відображеної в кількох документах (за формою), що в кращому випадку мають силу м'якого права.

Висновки. Отже, у сучасному міжнародному праві існує цілком завершена концепція "Обов'язку захистити", головною метою якої є захист населення від серйозних порушень основних прав людини. "ОЗ" є прямим наслідком неспроможності міжнародної спільноти запобігти таким жахіттям, яке трапилося в Руанді в 1994 році. Прийняття доповіді, а також подальша розробка основних положень "Обов'язку захистити" заклала основні її сучасні ознаки. Водночас, застосування сили залишається небезспірним і в рамках цієї концепції.

Події в Грузії, Сирії, Лівії і, на жаль, Україні не тільки підвищують актуальність теми дослідження, а й вимагають від вітчизняних науковців звернути більше уваги на захист свого населення, захист населення неспроможних держав та правомірність застосування сили в міжнародному праві. Окремо слід звернути увагу на неприпустимість зловживання концепцією "ОЗ" для виправдання втручання у внутрішні справи держави, та важливість розробки запобіжного механізму щодо цього.

Кожен з елементів "Обов'язку захистити" заслуговує на детальніший розділ в окремих підрозділах, в тому числі щодо юридичної природи зобов'язань, ними створюваних.

Список використаних джерел

1. Комментарий Департамента информации и печати МИД РФ [Електронний ресурс] // сайт Постоянного представительства РФ при ООН. – Режим доступу: <http://www.russiaun.ru/ru/news/200808100019>.
2. Лавров на прес-конференції, 12.08.2008. Режим доступу: <http://www.mid.ru>

3. Олександр Бастрикін у репортажі агенції Інтерфакс, 03.07.2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interfax.ru/russia/88392>
4. Roy Allison. Russia, The West, & Military Intervention. / R. Allison. – Oxford : Oxford University Press, 2013.
5. Інтерв'ю пана Лаврова для БіБіСі, 09.08.2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mid.ru>
6. Дебати на 63 сесії ГА ООН. Липень 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/component/content/article/35-r2pcs-topics/2493-general-assembly-debate-on-the-responsibility-to-protect-and-informal-interactive-dialogue>
7. У посланні до Парламентської асамблеї НАТО, 30.05.2011. Eurasia Daily Monitor, 8/107. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurasia.org>
8. Путин объявил о праве России на защиту своих граждан в Украине [Електронний ресурс] // Вести. – Режим доступу: <http://vesti.ua/strana/40367-putin-zajavil-obame-o-prave-rossii-na-zawitu-svoih-grazhdan-v-ukraine>
9. Українська революція гідності, агресія РФ та міжнародне право. – упор. Задорожній О.В. – К. : КІС, 2014.
10. Пастухова Л.В. Концепція "відповідальності із захисту": питання міжнародно-правового обґрунтування / Л.В. Пастухова, А.П. Шуміленко // Міжнародне право 21 століття: сучасний стан та перспективи розвитку (до 60-ліття професора Репецького) / М.М. Микієвич, М.В. Буроменський, В.В. Гутник (та ін.); за редакцією М.М. Микієвича. – Львів : ЛА "Піраміда", 2013.
11. Назарова О. Роль Європейського Союзу в реалізації концепції відповідальності за захист / О. Назарова // Право України. – 2013. – № 6. – С. 160-167
12. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник / Скакун О.Ф. – Харків : Еспада, 2006.
13. Международное публичное право : учебник / Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Е.Г. Моисеев, В.В. Устинов [и др.]; отв. ред. К.А. Бекашев. – 5-е изд., перераб. и доп. – М : Проспект, 2011.
14. Он-лайн словник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovnykar.com>
15. Он-лайн словник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com>
16. Он-лайн слоавник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dictionary.reference.com>
17. S. Chesterman. Just War or Just Peace? Humanitarian Intervention and International Law / S. Chesterman. – Oxford : Oxford University Press, 2001

18. Responsibility to Protect: From Principle to Practice / Edited by Julia Hoffmann and Andre Nollkaemper. – Amsterdam : Pallas Publications, 2013.
19. The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty (December 2001). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>
20. James Pattison. Humanitarian Intervention and The Responsibility to Protect. Who Should to Intervene? / James Pattison. – Oxford : Oxford University Press, 2010.
21. A More Secure World: Our Shared Responsibility: report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/en/peacebuilding/pdf/historical/hlp_more_secure_world.pdf
22. Доповідь Генерального Секретаря ООН, A/59/2005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.preventionweb.net/files/13545_13545A592005SGReportInLargerFreedom.pdf
23. Підсумковий документ Світового саміту 2005. UN Doc A/60/L. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>
24. The Secretary-General, Report of the Secretary-General on Implementing the Responsibility to Protect, UN Doc., A/63/677, adopted on 12 January, 2009 GA Res. 63/308, UN GAOR, 63d Sess., UN Doc. A/RES/63/308 adopted on 7 October 2009
25. Res GA UN 24, October 2005, A/Res/60.1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://responsibilitytoprotect.org/Resolution%20RtoP\(1\).pdf](http://responsibilitytoprotect.org/Resolution%20RtoP(1).pdf)
26. Taylor B. Seybolt. Humanitarian Military Intervention. The Conditions for Success and Failure. / Taylor B. Seybolt. – Oxford : Oxford University Press, 2008.
27. Human Rights, Intervention and the Use of Force / Edited by Philip Alston and Euan MacDonald. – Oxford : Oxford University Press, 2008.
28. Gareth Evans. The Responsibility to Protect. Ending Mass Atrocity Crimes Once and For All / Gareth Evans. – Washington, 2008.
29. Мотиль В.І. Гуманітарна інтервенція та міжнародне право. Теорія і практика / В.І. Мотиль – Л. : Львівський національний університет імені Франка, 2011.
30. A. Bellamy. Responsibility to Protect: The Global Effort to End Mass Atrocities / A. Bellamy. – Cambridge : Polity Press, 2009.
31. Aidan Hehir. The Responsibility to Protect / Aidan Hehir. – [n.p.] : Palgrave Macmillan, 2012.

Надійшла до редколегії 01.12.14

В. Власюк, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

НЕКОТОРЫЕ ОСНОВЫ "ОБЯЗАННОСТИ ЗАЩИТИТЬ" В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме определения концепции "Обязанность защитить" в международном праве, а также правомерности применения силы в ее рамках. Автор статьи предлагает перевод термина "Responsibility to Protect" на украинский язык, анализирует основы этой концепции и приводит основное доктринальное взгляды относительно ее юридической природы. Также, следует отметить, что события на Донбассе в значительной мере требуют исследования вопроса правомерности применения силы не только с точки зрения агрессии, но и гуманитарной интервенции / "Обязанность защитить".

Ключевые слова: мир и безопасность, права человека, "Обязанность защитить", гуманитарная интервенция, применение силы.

V. Vlasjuk, PhD Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

SOME BASICS "RESPONSIBILITY TO PROTECT" IN INTERNATIONAL LAW

The article is devoted to the actual problem of definition of "Responsibility to Protect" in modern international law, and legality of the use of force thereunder. The author of the article proposes translation of the term, analyzes its principles, and demonstrates most common doctrinal approaches to its nature.

Key words: peace and security, human rights, sovereignty, responsibility to protect, humanitarian intervention, use of force.

УДК 341.12 + 341.16

І. Забара, канд. юрид. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ В ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СИСТЕМИ ООН

У статті розглядаються питання правового регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН. Автор досліджує питання становлення, розвитку, принципи та особливості обміну інформацією між міжнародними організаціями.

Ключові слова: інформація, міжнародний обмін інформацією, міжнародно-правове регулювання обміну інформацією.

Одним із найважливіших аспектів міжнародної інформаційної діяльності суб'єктів міжнародного права є участь у міжнародному інформаційному обміні.

Значне місце, поряд із міждержавним обміном інформацією, посідають відносини до обміну інформацією між

міжнародними організаціями. Їх особливості викликають науковий і практичний інтерес. Саме тому актуальності набуває розгляд питань, пов'язаних із міжнародно-правовим регулюванням обмінів інформацією, зокрема з позицій як формування і розвитку міжнародно-

© Забара І., 2014